

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Specifika nových druhů alternativních písem ve škole

Bakalářská práce

Pavλίna Weisserová

Olomouc 2017

Vedoucí práce: Mgr. Kamil Kopecký, Ph. D.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Specifika nových druhů alternativních písem ve škole zpracovala samostatně s použitím odborné literatury, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Datum

Pavčina Weisserová

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat Mgr. Kamilu Kopeckému, Ph. D. za cenné rady a připomínky při psaní bakalářské práce. Poděkování patří také mému bratrovi za pomoc s grafickou úpravou a celé mé rodině za podporu při tvorbě této práce.

OBSAH

1	Úvod	5
2	Přehled poznatků	7
2.1	Vznik a vývoj písma	7
2.2	Výuka psaní	10
2.3	Metody výuky psaní.....	11
2.3.1	Historické metody výuky psaní	11
2.3.2	Současné metody výuky psaní.....	12
2.4	Hygiena psaní	14
2.5	Rámcově vzdělávací program.....	15
2.6	Vybrané druhy písanek pro 1. stupeň	16
2.7	Druhy vyučovaných písem ve školách	19
2.7.1	Comenia Script	19
2.7.2	Jednotažné lineární písmo	26
3	Realizace výzkumného šetření	29
3.1	Metodologie	29
3.2	Výsledky	31
3.3	Shrnutí.....	40
4	Závěr.....	41
5	Literatura a použité zdroje.....	44

1 Úvod

Písmo je pro nás všechny velmi důležité. Je to prostředek, kterým spolu můžeme navzájem komunikovat. Pomocí písma můžeme a chceme nejen vzájemně komunikovat, ale také své myšlenky zaznamenávat na velmi dlouhou dobu pro další generace. Písmo se rozvíjí, stejně jako ostatní věci v našem životě, společně s námi, s naší technikou, kulturou i vzdělaností. Původně se vyvinulo se z prostých znaků, později obrázků, které měly svůj význam, až do podoby, kterou známe dnes. Dříve obrázky a znaky znamenaly celá slova nebo i věty, ale v dnešní době nám dá věcný význam několik znaků (písmen) jdoucích po sobě. Písmo používáme každý den, nemusí to znamenat, že sepisujeme slohové práce, ale každý z nás si poznačí alespoň nákup, telefonní číslo nebo pošle email. Průpravná cvičení psaní začínají už v raném věku ve školce, uvolňujeme si ruku při kreslení. K samotnému psaní přejdeme v první třídě, zde se ho naučíme a postupně se jeho každodenním používáním vyvíjí náš vlastní rukopis. S přibývajícím věkem písmo uzpůsobujeme našim potřebám a naší osobě. Každý pak píše svým stylem, ten zahrnuje velikost písma, návaznost písmen na sebe, sklon nebo tvar a je charakteristický a osobitý pro každého jedince. Dá se říci, že se snažíme písmo zjednodušit pro naše používání každý den. Každý z nás má se začátky psaní jiné zkušenosti, někdo vzpomíná rád někdo méně, jelikož naučit se správně psát je velmi obtížné a spouště žákům to dělá problémy. Na základě toho vznikla nová alternativa písma, která měla být pro žáky snazší a také je měla k psaní více motivovat. Důležitou myšlenkou je, že se žáci při psaní nemusí tolik soustředit na znaky, ale mají prostor více se věnovat obsahu.

Cílem mé práce bylo porovnat písmo jednotažné (lineární) a nový druh písma, kterým je Comenia Script. Práce se dělí na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretickou část (neboli přehled poznatků) jsem utvořila po prostudování uvedených publikací a rozdělila ji na další podkapitoly, ve kterých jsem popsala vznik a vývoj písma, metody výuky psaní, hygienu při psaní, výuku psaní v Rámcově vzdělávacím programu a samotná dvě písma, která porovnávám. U Comenia Script i u jednotažného lineárního písma jsem popsala znaky, abych je mohla navzájem porovnat. V praktické části jsem utvořila dotazník, kterým jsem si chtěla ověřit, zda je názor odborníků na nové písmo stejný jako názor učitelů, kteří ho vyučují. Cílem práce také bylo zjistit názory vyučujících a rodičů vyučovaných žáků, jak tento nový druh písma děti přijímají a porovnat je se zkušenostmi výuky jednotažného písma, které je na našich školách rozšířenější a je považováno v současné době za „klasickou“ výuku písma. Zajímalo nás, jestli jsou v praxi opravdu stejná pozitiva a negativa a jak jsou vnímány rozdíly

těchto dvou porovnávaných písem. Ptala jsem se také na vybavenost škol k výuce tohoto písma a na názor učitelů i na vztah rodičů k novému písmu.

2 Přehled poznatků

2.1 Vznik a vývoj písma

Písmo vzniklo, abychom se mohli mezi sebou dorozumívat. Vznik písma znamenal také rozvinutí společenských rolí, kultury, vzdělanosti a v neposlední řadě i techniky. Klasickému písmu, jak ho známe dnes, předcházelo obrázkové písmo, které vzniklo již v době kamenné. Toto písmo zobrazuje konkrétní předměty, ale může zaznamenat i celou větu. Obrázkové písmo se postupně obohatilo i o pojmy, takže například dvě nohy vedle sebe neznamenaly jen dvě končetiny, ale i chůzi. (Kéki, 1984)

Díky písmu můžeme nejen zaznamenat důležité momenty v životě, ale také se můžeme dorozumívat na velké vzdálenosti. Vědu, která se dnes písmem a znaky zabývá, nazýváme paleografie. V dnešní době znají písmo už malé děti. V podstatě už ve školce se děti učí nějaké znaky a většina z nich se umí před nástupem do školy podepsat.

Mezopotámie

V Mezopotámii využívali obrázkové písmo Sumerové, kteří zaznamenávali rostliny, části těla a různé předměty. V době čtyři tisíce let před n. l. vznikaly tzv. piktogramy a ideogramy. Vyvíjely se více než tři tisíce let a obsahovaly několik tisíc znaků. Toto písmo převzaly některé národy jako Babyloňané, Asyřané a Akkádové. Způsob psaní byl podobný u všech těchto civilizací a poprvé se tady setkáváme s pojmem klínové písmo. Psací nástroje byly seříznuty a psalo se ve sloupcích shora dolů. (Fasnerová, 2012)

Egypt

Za první písmo v Egyptě považujeme hieroglyfy datované do období tři tisíce let před n. l. Jedná se o obrázkové písmo, které bylo tesáno do kamene nebo zaznamenáváno na papyrus. *„Egyptané psali na papyrus vyschlým stvolem sítiny, který si písař na konci rozkousal ve štěteček. Až na konci 3. století př. n. l. se používalo pera ze stonku rákosu; brkových per se užívalo daleko později.“* (Kéki, 1984, s. 41)

Čína

Do období dva tisíce let před n. l. se datuje obrázkové písmo v Číně. Písmo pokračovalo v symbolickou kresbu, kterou můžeme i dnes vidět na kostech zvířat. Na obrázkové písmo navázalo asi v 15. století před n. l. písmo znakové. Ke kodifikaci značek

došlo v roce 200 n. l. a v současné době má písmo 60 000 znaků. Základní znalostí je 1500 znaků, čtení novin vyžaduje 3000 a čtení knih 5000 znaků. (Fasnerová, 2012)

Řecko

Počátek písma v Řecku můžeme datovat kolem roku 800 před n. l. Bájím a pověstem většinou nepřikládáme velkou věrohodnost, ale v tomto případě můžeme vidět určitou shodu. Podle řecké báje se o vznik hláskového písma zasloužil syn fénického krále Kadmos. Pravdivost celé této báje je sice sporná, ale časové období 8. – 9. století před n. l. pravdivé je. Řecké písmo je velmi podobné fénickému, proto historici tvrdí, že vychází z něj. Kolem roku 500 před n. l. píše v Řecku normovanou řečtinou, která je na rozdíl od fénického písma obohacená o samohlásky. (Kéki, 1984) Řekové ve snaze usnadnit si psaní, častěji se vyskytujících slov, používali různé zkratky. Tím položili základ ke vzniku systému zkráceného psaní, které se vyvinulo v těsnopis. (Loukotka, 1946)

Řím

Vznik a vývoj písma v Římě byl podobně jako mnoho dalších věcí ovlivněn písmem řeckým. Do 19. století se považovalo řecké písmo jako písmo, ze kterého vychází latinské. Tuto verzi vyvrátil německý historik Theodor Mommsen. Podle něj latinské písmo nevzniklo jen z řeckého písma, ale i z etruského. Původně bylo písmo podobné fénickému, etruskému a řeckému, ale díky římským umělcům se písmo posunulo. Tesali text do kamene a pro lepší vzhled písma začali používat vodorovné patky a písmena byla stejně velká. Psali i kurzívou na potažené destičky voskem, ale také na papyrus. (Kéki, 1984) Římské písmo se od řeckého moc neliší, ale bylo rozšířeno o dvě písmena. Slova se neoddělovala ani na konci řádků a interpunkční znaménka neexistovala.

Latinské písmo

Je písmem, kterým píše většina národů. Vzniklo z římského písma, které se vyvíjelo dlouhodobě v několika etapách. Pro lepší a rychlejší psaní písaři písmena spojovali, písmo bylo vázané. V této době se knihy přepisovaly v kláštorech, jelikož to trvalo dlouhou dobu, byly velmi vzácné. Ze začátku psal knihy jen jeden člověk, ale později někdo diktoval text více písařům. Proto mohlo docházet k jiným variantám a sklonům písma. Zkomolením písma vznikaly tzv. koruptely, což znamená zkomoleniny slov nebo narušený rukopis.

Tabulka č. 1 Vývoj latinského písma (Fasnerová, 2012, s. 16)

A.	Období starověké a přechodné	do 8. století n. l.
B.	Období raně středověké	9. - 12. století n. l.
C.	Gotické období – vrcholně středověké	13. – 14. století n. l.
D.	Novověké období	do 15. století n. l.

V 15. století se písemnictví začalo postupně rozvíjet, nejen v právních a církevních oblastech, ale dostávalo se i do nižší společenské vrstvy obyvatel, ale bylo stále nedostupné běžné populaci. Velkým pokrokem se stal knihtisk, zásluhy připisujeme Johannu Gutenbergovi r. 1445. Byl používán ruční lis, do kterého byly vkládány litery mechanicky. Ve větších městech jako byla Olomouc, Brno, Plzeň, Kutná Hora postupně vznikaly tiskárny. Prvotisky obsahují prvky gotického písma, které mělo více variant tzv. bastard, textura a švabach. (Fasnerová, 2012)

Změna v písmu přišla s Karlem Velikým v době jeho vlády v letech 768-814. Do doby Karla Velikého se používala latinka, která podléhala irské a anglosaské kaligrafii, ale ztrácela svou univerzálnost a čitelnost. Karel Veliký se zasloužil o reformu písma, protože za jeho vlády se přešlo k tzv. Karolínské minuskuli. Výhodou tohoto nového druhu písma byla jeho čitelnost, rychlost a úspornost, takže bylo mnohem praktičtější než to předchozí. Latinka se postupem času vyvíjela. Ovšem období karolínské renesance je pro toto písmo důležité, protože se rozšířilo do evropských zemí. Můžeme tedy říci, že kořeny evropského písma sahají do tohoto období. V této době latinka nebyla kompletní, používalo se pouze 24 písmen velké abecedy. Malá abeceda byla zavedena později. Malá písmena zavedl Karel Veliký a po něm byla také pojmenovaná, proto tedy karolínské minuskule. Karolínské je tedy odvozeno od Karla Velikého a minuskule znamenají malá písmena. (Svět tisku, online)

Obrázek č. 1 Karolínská minuskula (Svět tisku, online)

Humanistické písmo společně s karolinskou minuskulí byli důležité pro vznik písma Comenia Script. Jeho základ vychází z nich. Humanistické písmo se u nás zformovalo v 15. století. Do evropských zemí se dostalo z Itálie. Začalo se objevovat v gotických textech a královských listinách Jiřího z Poděbrad nebo Ladislava Pohrobka. Ve všech listinách se u nás začalo používat až v 16. století. Do česky psaných textů začalo pronikat ještě později. Humanistické písmo vychází částečně z karolinské minuskule, společným znakem je kulatost písmen. Má prvky i z gotického písma např. tečka nad písmenem i. Díky tomu, že vznikla potřeba psaní urychlit, přešlo humanistické písmo do kurzívy. Díky sklonu doprava a napojování písmen se písmo stává rychlejší. (Muzika, 1958)

Na písmo mělo vliv i období, které se projevovalo i v uměleckých směrech (klasicismu, renesanci, humanismu, gotice...) V dnešní době by mělo být písmo dostupné všem, tím podporujeme vzdělanost.

2.2 Výuka psaní

Než psací latinka docílila současné podoby, musela projít mnoha změnami. První pomůcky pro výuku písma vznikly již ve středověku jako jednoduché tabulky s písmeny tzv. abecedáře. Pozdější slabikáře vznikly ke konci 15. století a byly tištěny švabachem. Zajímavé prvenství zaujímá město Prostějov, kde byl v roce 1547 vytištěn ve Školní ulici první Slabikář česky. (Prostějovský deník, 2011, online) Po roce 1780 František Tomsa usiloval o tisk latinky. Latinka byla zavedena v roce 1849. (Wagnerová, 1994) Kolem roku 1930 se písmo změnilo kvůli novým osnovám.

V minulosti bylo psaní samostatným předmětem, ale v dnešní době je součástí výuky českého jazyka. Finální podobu dostalo písmo 1978, písmena byla štíhlejší a upravilo se i psaní číslic. Písmo, které používáme v současnosti, se nazývá jednotážné lineární písmo. Ve výuce psaní je velmi důležité, aby se žáci naučili psát písmena správně. Než se tak stane, musí se žák naučit psát každé písmeno zvlášť a až poté se učí navazovat je na sebe. Podle tvaru rozdělujeme písmena do tvarových skupin podle obtížnosti psaní. (Fasnerová, 2014)

Vlastní výuce psaní písmen předchází přípravné období, ve kterém si žáci pomocí přípravných cviků osvojí správnou koordinaci psacích pohybů. Koordinace pohybů prstů, zápěstí, předloktí i paže je pro žáky náročná a činí jim potíže. Úkolem přípravných a uvolňovacích cviků je uvolnit ruku žáka natolik, aby pohyb po papíře byl volný a svižný, nikoliv křečovitý. Správnou volbou těchto cviků dochází i k rozvoji jejich motorických

schopností, koordinaci zrakového orgánu, jemné motoriky, pozornosti i vůle. (Doležalová, 2012)

2.3 Metody výuky psaní

Psaní je součástí řečového projevu. K tomu, aby se žák naučil číst a psát je potřeba uvědomit si zvukovou a grafickou podobu, jejich rozdíly a také umět převést fonickou podobu na grafickou. Při psaní si vybavíme jednotlivé fonémy, které po částech převádíme do grafické podoby. (Fabiánková, 1999) Součástí psaní je i nácvik motoriky, na kterém žáci zkouší tlak na podložku a sklon písma. Pomocí stříhání, kreslení, skládání a uvolňovacích cviků připravujeme žáky na výuku písma. Některé dříve používané metody psaní se v současnosti na školách již nepoužívají, jako například metoda kopírovací nebo pauzovací. V této práci jsem vybrala k popisu tři současné metody psaní, globální metodu, genetickou a analyticko-syntetickou, které jsou v současnosti na našich školách nejpoužívanější a šest historických, mezi které patří metoda kopírovací, pauzovací, syntetická, taktovací, fyziologická a psychologicko-fyziologická.

2.3.1 Historické metody výuky psaní

Metoda kopírovací

Patří mezi ty nejstarší metody, učili se jí psát v římských i řeckých školách. Žáci měli tabulku a rydlem objížděli předem vyrytá písmena, do té doby než se je naučili. Dalším krokem byla dřevěná tabulka, na kterou psali barvou. S postupem času přešli žáci k předeepsaným tabulkám, které žáci obtahovali perem a následně inkoustem. Když měli žáci štěstí na učitele, vedl jim ruku při psaní a to je zdokonalovalo. (Santlerová, 1995)

Metoda pauzovací

Patří mezi zastaralé mechanické metody. Žáci mají vzor podložený pod papírem, opíše ho. Papír posunou a zkouší písmeno napsat sami znovu. Věřili, že pokud žáci budou pořád dokola opakovat stejný tvar, naučí se ho dokonale napsat. Tímto způsobem budou mít žáci zažitý správný sklon a tvar písmene. (Santlerová, 1995)

Metoda syntetická

U této metody se žáci učí psát nejprve části písmen, ze kterých později tvoří celé písmeno a následně větší celky, kterými jsou slova a věty. (Santlerová, 1995)

Metoda taktovací

Tato metoda je založená na základě za žitého drilu. Žáci dělali všechno společně. Psali podle diktátu, společně si namáčeli pero do inkoustu a dokonce společně obraceli listy. K nám se tato metoda dostala z Německa. (Santlerová, 1995)

Metoda fyziologická

Tato metoda je přezdívaná jako americká. Je založena na cviku svalů, které jsou potřeba při psaní a také na výcviku očí. Pomůckami ke cvičení svalů byly různé smyčky ze šňůr. Psát se učilo podle očíslovaných fází. Každá fáze zahrnovala pohyb určitého svalu např. ramene nebo předloktí. Písmena začali skládat až poté, co se naučili psát podle číslovaných prvků (1= horní zátrh). (Santlerová, 1995)

Metoda psychologicko-fyziologická

U této metody je důležitý osobitý rukopis a správný návyk při psaní. Tím je myšlen správný pohyb ruky a jeho návyk. Zdůrazňuje se hlavně osobitý styl a později bylo psaní zařazeno do výuky hodin kreslení v rámci psaní zdobného písma. Důležitost byla kladená na zřetelnost, úhlednost a hbitost písma. Žáci se na počátku psaní učili jen prvky písmen pomocí různých cvičení, poté skládali prvky dohromady a vznikaly písmena, slova a věty. Psaní se učilo zároveň se čtením nebo se mohlo začínat čtením a psaní přišlo později. (Santlerová, 1995)

2.3.2 Současné metody výuky psaní

Metoda analyticko – syntetická

V této metodě je velmi důležité písmo učitele, ve kterém děti mají vzor. Metoda vychází z psychologicko-fyziologické metody. Učí se psát jednotlivá písmena a později celá slova. Než žáci přejdou na psaní samotných písmen, provádějí různá cvičení pro zlepšení motoriky a nacvičují psaní písmen v jednotlivých cvičeních. Velký důraz je kladen na dodržování hygienických zásad při psaní, zvláště na procvičování svalů ruky a jejich včasné uvolnění, které je pro výuku psaní velmi důležité. Postupují ve výuce od jednoduššího ke složitějšímu. Ve chvíli, kdy se naučí psát jednotlivá písmena, přechází ke psaní slabik a později celých slov. *„Při výuce prvopočátečního psaní a čtení v elementární třídě, ale i v jeho přípravném období se postupuje metodicky podobnými strategiemi, je však nutné přistupovat k dětem, potažmo žákům individuálně. V období mezi 5. – 7. rokem u dětí dochází k vytržení zrakové, sluchové a hmatové percepce.“* (Fasnerová, 2012)

Metoda genetická

Vychází z historického vývoje písma. Ze začátku se žáci učí psát písmena velká tiskací abecedy hůlkovým písmem ve formě zkratk. Každé velké písmeno představuje jednoho spolužáka. Ostatní písmena se učí pomocí fonetických cvičení. „*Žák si nejprve rozloží slovo na hlásky a poté je přečte dohromady. Spojuje hlásky slova bez jeho slabikování na slabiky, např. (s-t-r-o-m) – slovo zvukové (strom).*“ (Kamiš, 2014)

Nácvik psaní u této metody je specifický vzájemným prolínáním psaní a čtení. Žáci se téměř souběžně učí číst i psát velká tiskací písmena, což jim umožňuje poměrně brzy vyjádřit své myšlenky i písemnou formou. Hůlkové písmo je pro žáky jednodušší a jeho zápis se kombinuje s uvolňovacími cviky. (Nastoupilová, Skalová, 2014)

Patří mezi velmi rozšířené metody. Jednu dobu byla nazývána Kožíškovou metodou podle autora slabikářů Josefa Kožíška. V této metodě pokračovala Jarmila Wagnerová, která zkombinovala genetickou metodu s globální. Podle ní si děti rozvíjí slovní zásobu a učí se velká písmena, později si osvojují velká písmena ve čtení, a nakonec se učí psát i malá písmena a dokáží plynule číst.

Metoda globální

Podle této metody je psaní po písmenkách pro žáky obtížné a nepřírozené, proto se v ní nenacvičují písmena. Původně byla určena pro děti s mentálním postižením. (Kamiš, 2014) Základem výuky je slovní celek, nejprve žáci začínají psát jednoslabičná slova a později víceslabičná. Děti mají předepsaná slova v sešitě a napodobují písmo a pohyb ruky učitele. Výhodou je, že dítě v tom vidí smysl už od samotného začátku výuky a je to pro něj zajímavé. I tento způsob vyžaduje přípravu, učitel se dětmi nacvičuje motoriku a taky tahy tužky na nelinkovaný papír. Poté přejdou žáci ke psaní slov, ideálně se volí slova, které děti znají. (Wildová, 2002)

2.4 Hygiena psaní

Mít správné podmínky pro psaní je velmi důležité, neboť podmínkou úspěšného zvládnutí psaní je vytvoření a dodržování správných návyků. Díky dodržení těchto pravidel můžeme předejít ortopedickým vadám. Při psaní je zapojen sluchový orgán, svalová soustava, nervová soustava, zrak. Je potřeba dodržet správné sezení a držení těla, žáci by si to měli zapamatovat a zafixovat, aby se předešlo dalším problémům. (Blatný, Fabiánková, 1981)

Způsob sezení dítěte je velmi důležitý, protože ovlivňuje pohyblivost kloubů. Sezení má být pohodlné a stabilní. Správně má být nastavena i výška nábytku, stůl by měl zasahovat do poloviny hrudníku. Chodidla by měla dosahovat na zem a být o ni opřena. Dnes s výškou lavice nebývá problém, protože na všech školách jsou polohovací židle i lavice. Trup má být mírně nakloněn dopředu, ale prsa se nedotýkají přední hrany stolu. Ramena by měla být stejně vysoko, obě předloktí souměrně na psací desce a lokty mírně oddáleny od trupu. Váha trupu musí spočívat na sedadle. Hlava má být v prodloužení osy páteře a mírně skloněna nad papírem. Správná vzdálenost očí od papíru je asi 25-30 cm. Ruka, která nedrží tužku nebo pero by měla být volně položena na lavici a přidržovat, případně posouvat papír. (Hřebejková, Dušková, Penc, Vykopal, Turková, 1977)

Obrázek č. 2 Správná poloha těla při psaní (Grafomotorika, 2012 online)

Tužku by mělo dítě držet v tzv. špetkovém úchopu třemi prsty. První článek prostředního prstu podpírá tužku z pravé strany zdola, palec přidržuje tužku z levé strany a ukazováček shora. Prsty mají být mírně ohnuty. Tužku má dítě držet lehce a v optimální vzdálenosti 3-4 cm nad špičkou hrotu tak, aby svírala s plochou papíru úhel přibližně 45°. (Hřebejková, Dušková, Penc, Vykopal, Turková, 1977) Držení tužky níže zabraňuje pohybu prstů. Při držení výše se tužka špatně ovládá.

Obrázek č. 3 Správné držení psacího nástroje (Grafomotorika, 2012, online)

2.5 Rámcově vzdělávací program

Výuka psaní spadá do kapitoly Jazyk a Jazyková komunikace. Tato oblast má důležité postavení ve vzdělávacím procesu, protože dobrá znalost jazyka stanovuje mimo jiné i vyspělost. Jazyková výuka vybaví žáka komunikačními znalostmi, umožní mu vnímat a rozumět různým jazykovým sdělením. *„Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci daného vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.“* (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) Vzdělávací obor Český jazyk a literatura má větší obsah. Zahrnuje komunikační a slohovou výchovu, ve které se žáci snaží pochopit text, analyzovat jej a zhodnotit. V Jazykové výchově se žáci naučí spisovný jazyk, jasné srozumitelné vyjadřování. V Literární výchově žáci pomocí četby základní literatury učí vnímat znaky a záměry autora. Poté se snaží zformulovat své myšlenky na dané dílo.

2.6 Vybrané druhy písanek pro 1. stupeň

Písanky pro vázané písmo

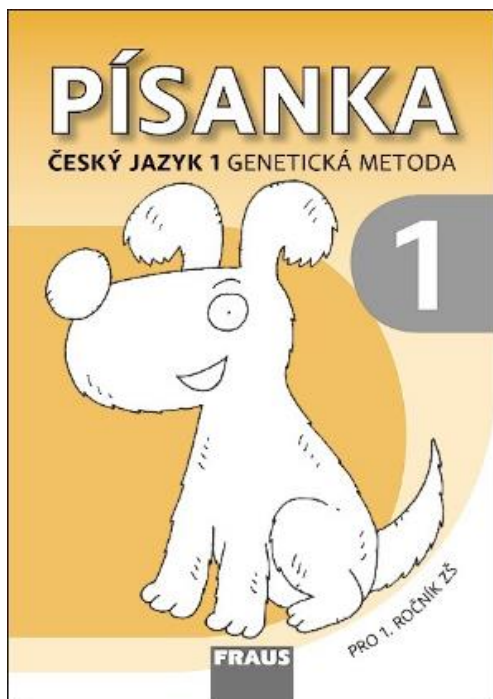

Autorkou této písanky je Eva Procházková. Písanka je určena žákům v první třídě, nacvičují psaní velkých i malých písmen. Nacvik je rozdělen do čtyř dílů. Žáci si uvědomují, že se písmena skládají ze známých prvků, které si nacvičili v předchozím díle *Moje první psaní*. Písanky jsou vhodné i pro leváky a kromě psaní obsahují i tvořivé doplňování slov a hraní si s písmeny. (SEVT, online)

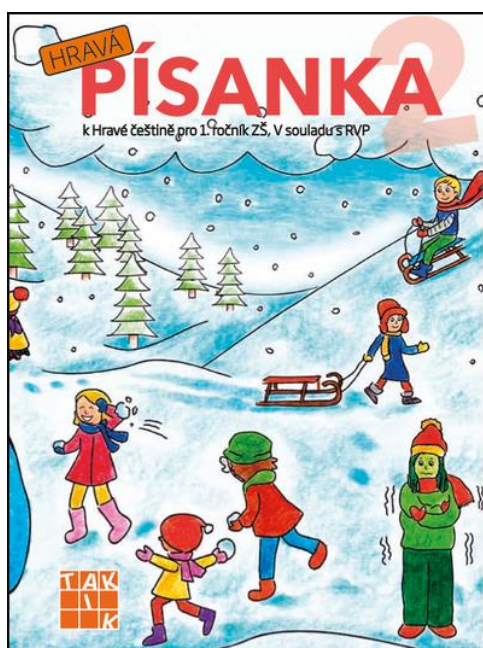

Písanku vydalo nakladatelství SPN a autorkou je Wagnerová. Tato písanka je jedna ze souboru pěti, které připravují děti na psaní postupně, proto náročnost postupně stoupá od dílčích tahů po psaní písmen a slabik. Tato písanka je vhodná pro genetickou i analyticko-syntetickou metodu a výběr této písanky není omezen ani volbou slabikáře. (učebnicemapy.cz, online)

Písanku vydává nakladatelství Fraus. Žáci k ní dospějí přibližně v polovině školního roku. Návčik je veden tradičními postupy a zkušenostmi s psaním velkých písmen, proto je psaní rychlejší než u dětí, které si vyvozují každý tvar písmene. V písance si dítě může kreslit u každého písmene a dole je krátký přehled nacvičených písmen. (Učebnice Fraus, online)

Hravých písanek je ucelená řada a jsou doplněny i o učebnice. Řada je doplněna o pracovní listy, které dotvářejí celý komplet. Písanky jsou tvořeny moderním způsobem a snaží se v dětech probudit tvořivost a motivovat je k práci. Strany jsou doplněny o básničky a o prostor pro ilustraci. Písanka je obohacena o praktické tipy správného sezení a psaní žáků. (Taktik, online)

Písanka pro nevázané písmo

Tato písanka se pojí s písmem Comenia Script, je tedy variantou písanky nevázaného písma.

Vydává ji nakladatelství Svět a autorkou je Radana Lencová. Písanka je určena pro leváky i praváky a má dvě varianty pro výuku, těmi jsou genetická a analyticko-syntetická metoda.

(Nakladatelství Svět, online)

Písanka nakladatelství Fraus je variantou nevázaného písma. Nakladatelství Fraus zkombinovalo písmo Comenia Script universal a Comenia Script A, tato kombinace je nazvaná Sasson. Je určena pro výuku genetickou metodou psaní a čtení. Písanka nevázaného písma nakladatelství Fraus je levnější variantou oproti písankám Radany Lencové z nakladatelství Svět. (Učebnice Fraus, online)

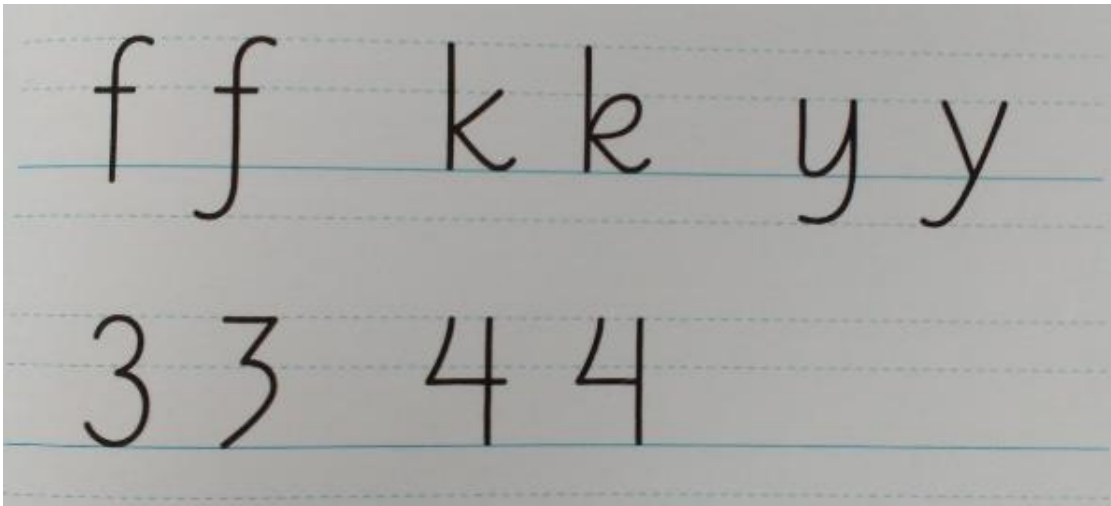
2.7 Druhy vyučovaných písem ve školách

Na školách v současnosti se učí žáci psát převážně dvěma způsoby. Jde o jednotážné lineární písmo (psací) a o nový druh písma Comenia Script.

2.7.1 Comenia Script

Pro děti bývá často obtížné klasické lineární písmo, hlavně kvůli jeho návaznosti. Nový druh písma Comenia Script, by měl dětem tento problém usnadnit nebo vyřešit. Toto písmo by mělo být snadnější pro dysgrafiky a pro leváky. Autorka písma je Radana Lencová, vypracovala také písanky pro 1. a 2. třídu a další didaktické materiály, které vycházely z genetické metody čtení a psaní. Písmo Comenia Script se v září 2010 začalo testovat na 33 školách. Testování probíhalo dva roky. Ministerstvo školství rozhodlo, že pokud se chce škola zapojit do projektu psaní Comenia Scriptem, měli by rodiče podepsat souhlas. (Lencová, online)

Jednou z výhod Comenia Script je více variant psaní některých písmen. Žáci si mohou vybrat, který tvar písmene upřednostní. Už výše bylo zmíněno, že písmo je upravené pro leváky i praváky, což lineární neumožňuje. Velká abeceda je velmi podobná tiskacímu písmu, takže dítě nemusí znát několik variant písmen, aby mohlo správně číst. Písmena se mohou na sebe vázat, ale také nemusí, to může vyhovovat dysgrafikům. Vidí písmena každé zvlášť a nepletou se mu dohromady. Tím, že se písmena nemusí napojovat, mohou děti psát nad písmeny hned diakritická znaménka a nemusí je doplňovat až po dopsání slova. Většina žáků stejně později k nějaké úpravě psaní dojde. I pro ostatní je lépe čitelné písmo, které není na sebe tolik vázané. Každý časem své písmo nějak uzpůsobí svým potřebám, a proto mnohdy nemůžeme po někom přečíst ručně psaný text. Jelikož je Comenia Script velmi podobné tiskacímu, tak bychom s tím neměli mít velký problém. Vzhledem k tomu, že se děti nemusejí tolik soustředit na tvar písmene, mohou se více věnovat obsahu věty a lépe jí porozumět. Některá písmena v abecedě mají více tvarových variant. Tři písmena a dvě číslice mají po dvou tvarových variantách (obr. 3) v první třídě je dětem nabídnuta jednodušší varianta a s druhou se seznámí ve druhé třídě a rozhodnou se, která jim lépe vyhovuje. (Lencová, 2010)

Obrázek č. 4 Tvarové varianty písmen a číslic (Lencová, 2010)

Velká abeceda připomíná klasická tiskací písmena jen s drobným přetahem doleva. Inspirace abecedy pochází z renesance. Rychlejší psaní vytvoří písmenům osobitý tvar. Malá abeceda je částečně uzpůsobená velké, aby mezi nimi nevznikaly příliš velké rozdíly. Písmena postrádají přesmyčky a nemusí být napojována na sebe, ale samozřejmě mohou, pokud to některým vyhovuje.

Comenia Script má více variant: Comenia Script universal (obr. 4, 5), Comenia Script A (obr. 6), Comenia Script B (obr. 7), Comenia Script kaligrafická forma (obr. 8), ale ani jedna z nich nevyžaduje spojování nebo spíše navazování písmen na sebe. V podstatě se navazování nechává v režii dětí, záleží jen na nich, jak se jim to bude lépe psát a následně číst. Jen velká a malá písmena se nespojují vůbec. Co se sklonu písma týče, učí se ho až ve druhé třídě, v první je písmo bez sklonu. Sklon písma si také každé dítě přizpůsobí, až začne psát rychleji.

2.7.1.1 Comenia Script universal

Comenia Script universal je právě tím druhem písma, které se na školách začíná rozšiřovat. Tato varianta je schválená MŠMT, v roce 2010 – 2012 probíhalo pilotní ověřování písma, do kterého se zapojilo 33 škol. Po tomto ověřování bylo písmo schváleno jako možná alternativa. Výuka Comenia Script se pomalu rozšiřuje i na další školy. Je kombinací CS A i B, z každého jsou vybrány nějaké prvky.

Comenia Script **universal**

ahoj mamí napojovací tahy

Eliška Katka Hynek Gusta

Michal jede domů.

Šárka má šaty.

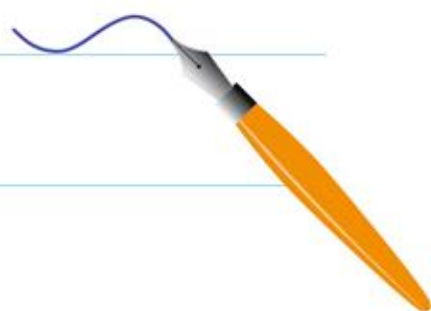
Obrázek č. 5 Comenia Script universal (Lencová, online)

Volně psané písmo se sklonem:

Eliška Katka Hynek Gusta

Michal jede domů.

Šárka má šaty.

Obrázek č. 6 Comenia Script universal (Lencová, online)

2.7.1.2 Comenia Script A

Comenia Script A je trochu přípravné písmo na variantu kaligrafickou, protože obsahuje spojovací prvky. Neznamená to, že by se nepoužívalo v běžné komunikaci, ale spíše se využívá u výtvarného vyjádření. Varianta A sama o sobě neprošla ověřováním MŠMT.

Comenia Script A

ahoj mamí

Eliška Katka Hynek Gusta

Michal jede domů.

Šárka má šaty.

Obrázek č. 7 Comenia Script A (Lencová, online)

2.7.1.3 Comenia Script B

Comenia Script B je tou nejjednodušší ze všech variant tohoto písma. Svým vzhledem připomíná tiskací písmo, protože mu chybí veškeré spojovací tahy. Tato varianta je nejvhodnější pro žáky s dysgrafickou poruchou, může být i vhodným nácvikem pro těžší varianty (CS universal, CS A). Také tuto variantu používáme jako nadpisy kapitol v jiných předmětech.

Comenia Script B

ahoj mamí bez napojovacích tahů

Eliška Katka Hynek Gusta

Michal jede domů.

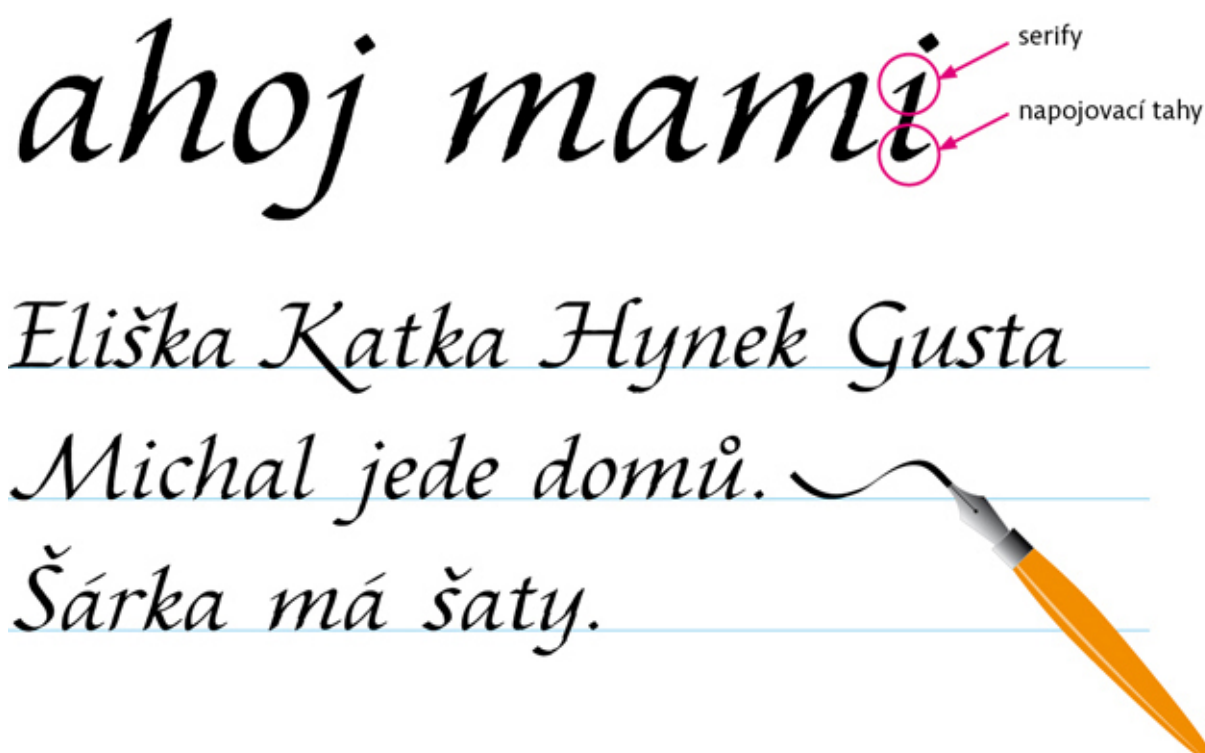
Šárka má šaty.

Obrázek č. 8 Comenia Script B (Lencová, online)

2.7.1.4 Comenia Script kaligrafická forma

Comenia Script kaligrafická forma je písmo, které je spíše určené pro výtvarníky. Tato varianta písma je spjatá s písmem typu A, ale spojovací tahy jsou zvýrazněny mnohem více. Používá se k tomuto písmu pero se seříznutým hrotem, je jedno o jaký druh pera jde (bombičkové, násadkové atp.)

Comenia Script kaligrafická forma

Obrázek č. 9 Comenia Script kaligrafická forma (Lencová, online)

2.7.1.5 Pilotní ověření písma Comenia Script

Od písma Comenia Script se očekávalo, že se žákům usnadní psaní. Místo čtyř písmen, by stačilo, kdyby znali jen dvě (CS se od tištěné verze moc neliší). Zrychlila by se výuka a nejvíce by to ocenili žáci se specifickými potřebami.

Písmo Comenia Script procházelo v letech 2010-2012 pokusným ověřováním, které připravilo Ministerstvo školství a tělovýchovy. Zúčastnilo se 33 škol. U každé z těchto škol se mohla účastnit jen jedna třída, záměrně se vybíraly školy, které disponují více třídami. Žáci byli sledováni z hlediska psaní v první i druhém ročníku ZŠ. Provádělo se i dotazníkové

šetření mezi rodiči a učiteli. Cílem tohoto ověřování bylo zjistit, jestli je pro žáky toto písmo vhodnější. Dále rozšíření didaktických materiálů a pomůcek. „V průběhu sledování se bude zjišťovat: a) zda jsou sledovány podmínky a harmonogram pokusného ověřování; b) zda písmo CS je vhodné pro výuku psaní v 1. ročníku ZŠ; c) zda lze konstatovat, že písmo CS vyhovuje vytipovaným skupinám žáků; d) zda zpracované metodické materiály jsou pro výuku psaní CS vhodné a dostatečné; e) jaké názory mají na výuku písma CS rodiče žáků, jejich učitelé, odborná veřejnost. Podmínkou pro zařazení žáků do pokusného ověřování je písemný souhlas jejich zákonných zástupců.“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, online)

Do tohoto projektu byly zapojeny dvě skupiny. Jednu tvořila skupina 33 škol, které souhlasily s výukou CS. Souhlas musel udělit ředitel školy, ale také všichni rodiče (zákonní zástupci) podepisovali souhlas. Vyučovat to mohl jen proškolený učitel. Druhou skupinou byla tzv. kontrolní skupina, bylo do ní začleněno deset škol, většinou paralelní třídy experimentální skupiny. Výsledky se porovnávaly z kvalitativního i kvantitativního hlediska.

Z výsledků vyplynulo, že výuka klasického psacího písma je z hlediska kvality srovnatelná s výukou Comenia Script. Z hlediska kvalitativního ji můžeme považovat za vhodnou nejen pro žáky se specifickými potřebami. Rychlost psaní se dá považovat za srovnatelnou v obou případech. Z dotazníků, které vyplňovali rodiče, vyplynulo, že žáci v experimentální skupině byli velmi motivovaní. Žáci s upraveným vzdělávacím programem byli s písmem Comenia Script velmi spokojeni, protože jim přišlo snazší a tím i jednodušší. I přes uspokojivé výsledky bylo písmo doporučeno jako alternativní. Žáci by neměli být přeučováni na klasické písmo, ale měli by ho umět přečíst. Dětem je umožněno psát písmem Comenia Script, ale musí umět přečíst klasické písmo. Výběr v podstatě záleží na škole a na rodičích. Školám je doporučeno zvážit výuku novým písmem a poté případně zajistit dostatek didaktického materiálu a proškolené učitele. Rodičům se doporučuje zvážit klady a zápory tohoto písma a také umožnit dítěti číst i běžné psací písmo. MŠMT dostalo doporučení nerušit nové písmo, ale podpořit ho jako alternativní a také podporovat kurzy pro učitele. (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, online)

V roce 2012 proběhlo na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci dílčí výzkumné šetření písma Comenia Script. Výsledkem práce bylo, že písmo Comenia Script je úhlednější, čitelnější a vyhovuje spíše chlapcům. Problémy žákům dělá dělení slov a určení hranice jednotlivých slov. (Bartošová, 2014)

2.7.2 Jednotázné lineární písmo

Jedná se o písmo, kterému říkáme tzv. latinka. Vychází z krouživého pohybu ruky, proto také nácviky toho písma spočívají v psaní kruhů, oválů a podélných kliček. Pomalu z těchto obrazců přecházíme k písmenům. Spousta písmen obsahuje oblouky, pravé nebo levé, některá obsahují závitě např. C, G, Q nebo P, B, D, S. (obr. 9) Tvar písmene ovlivňuje i tzv. obrat, může být obloučkový, kličkový nebo ostrý. Mezi písmeny jsou spojovací čáry, které můžeme podle potřeby zkrátit nebo prodloužit, aby na sebe písmena plynule navazovala.

Obrázek č. 10 Tvarové prvky písmen a číslic (Penc, 1968)

Při psaní jednotlivých písmen používáme jiné drobné svaly v prstech, proto je důležité, aby si dítě osvojilo správné návyky psaní už u malých kresbiček, a tím mu šlo psaní snáze. Podle učebních osnov by mělo písmo vést k rozvoji čitelného, rychlého a úhledného rukopisu. To jsou naše hlavní požadavky na písmo. Nemůžeme jednu z těchto tří vlastností vyzdvihnout, protože potřebujeme, aby v rovnoměrné míře fungovaly všechny. Kvalitu písma určuje čitelnost a úhlednost. Kvantitu písma udává rychlost písma. Nemusí to být pravidlem, ale

většina žáků píšící pomaleji, má úhlednější písmo než ti rychleji píšící. U zkušených písařů tomu mohlo být i naopak. (Penc, 1968)

Mezi znaky lineárního písma patří tvar písmene, velikost, stejnoměrnost, jednotažnost (vazebnost písmen na sebe), sklon, hustota písmen na sobě a úprava písemností. Tyto znaky jsou kvalitativní a Wagnerová přidala k těmto znakům i tlak v písmu. (Mlčáková, 2009) Tvar písmen je velmi důležitý pro následnou čitelnost písma i pro jeho rychlost a úhlednost. Je upřednostňovaná jedna varianta tvarů, žák si nemusí vybírat tvar písma, jaký napíše a automatizuje si psací pohyb. Při poznávání písmen se zaměřujeme na dolní a horní části, které nazýváme dominantními. Mezi dominantní písmena patří např. b, l, h, k, d, dále všechna velká písmena a písmena s diakritickými znaménky. (Penc, 1968) Dalším znakem je velikost písma, tím myslíme jeho výšku. Můžeme ji rozdělit: písmena střední výšky (a, c, e, i, m, n, o, r, s, u, v, x, z), písmena s horní délkou (b, d, h, ch, k, l, t a většina písmen velké abecedy), písmena s dolní délkou (g, j, q, p, y), písmena s horní i dolní délkou (f, G, J, Q, Y). Velikost písma je ovlivněna písařskými zkušenostmi, největší písmo mají začínající písaři. Stejnoměrnost písma vychází z výškového poměru středních písmen a ostatních. Poměr mezi písmeny střední výšky k horní a dolní délce je 1:1:1. Dolní i horní kličky vyčnívají nad a pod písmena střední výšky tolik, kolik činí střední výška písmen, v prvním ročníku je průměrně 6mm. Často se setkáváme se zkracováním nebo prodlužováním kliček. Ani jedna z variant není žádoucí, protože znesnadňuje následné čtení textu. Ke zkracování nedochází tak často, ale přesto se stává, že kličky zkracujeme, tím zbavujeme písmena jeho dominant a můžeme mít problém se čtením. Prodlužováním zasahujeme do dalších řádků a písmo se propojuje navzájem. Psaní delších kliček namáhá ruku více, dochází k většímu vypětí svalů a ruka je nucena k odpočinku. Dochází k mezení rychlosti psaní. Stejnoměrností písmen rozumíme dodržování stejné velikosti písmen stejných typů. Jednotažnost znamená napsat slovo jedním tahem bez přerušení. Malá písmena jsou oboustranně přípojná, aby se nemuselo psaní slova přerušovat a mohli jsme písmena navazovat na sebe. Jednotažností písmen vyhovují všechny z malé abecedy, kromě x, které se píše dvěma tahy s přerušením. Písmena s diakritickými znaménky píšeme zpravidla bez nich a doplňujeme je až po dopsání slova. Velká písmena bývají z pravidla jednotažná (A, B, C, C, E, G, H, CH, I, J, L, M, N, O, P, R, S, U, V, W, Y, Z), dvěma tahy píšeme K, T, X a specifické je písmeno F, které píšeme třemi tahy. U velkých písmen nevyžadujeme přípojnost zleva, protože je píšeme na začátku slov a jsou tedy prvními písmeny. Výjimkou jsou písmena F, P, T, která jsou nepřípojná a při jejich psaní přerušujeme pohyb. Sklon písmen chápeme jako úhel, který svírá osa písmena s linkou nebo s myšlenou

linkou na nelinkovaném papíře. Tento úhel zjišťujeme z pravé strany písmene. Původně si písaři papír nenatáčeli, takže písmo bylo kolmé k lince, sklon byl tedy 90 stupňů. Zvyšování požadavků na rychlost psaní, donutilo písaře natáčet si papír, aby lépe viděli, co píší a také, aby se jim lépe vedla linka po nelinkovaném papíře. Když si papír nenatočili, neviděli, co píší, protože jim ruce zakrývaly právě napsaná písmena. Papír natáčeli zhruba o 15-20 stupňů doleva. Ideální písmo svírá úhel 75 stupňů. Písmu, které svírá méně než 75° říkáme ležaté a to, které svírá více než 75° se nazývá stojaté. Pokud je sklon více než 90° mluvíme o písmu zvráceném. Když jsou písmena na jednom řádku každé v jiném sklonu, nazýváme je rozvrácenými písmeny. Za nejčitelnější písmo se považuje písmo stojaté, protože připomíná písmo tiskací. Sklon písma ovlivňují vnější a vnitřní vlivy, mezi ty vnější řadíme hygienické zásady správného psaní. Vnitřní vlivy jsou o něco problematictější, protože se hůře napravují, příčiny mohou být ve fyziologii ruky, ve zrakovém analyzátoru nebo v kinestetickém centru mozkové kůry. Hustotou písma myslíme rozestupy mezi písmeny a také mezi jednotlivými řádky. Psaní a kreslení sice nejsou shodné činnosti, ale i písmo má estetický vzhled, který můžeme hodnotit. Základem správné hustoty psaní je i pravidelný rytmický pohyb ruky. Rozestupy mezi písmeny se s častějším psáním upraví, ale za správnou mezeru mezi slovy se považuje mezera, do které by se mohlo napsat písmeno n. K výše zmíněným znakům patří i úhlednost písma. Již od 1. třídy se žáci učí psát úhledně a čitelně od začátku do konce linky. (Penc, 1968) Přidaným znakem písma je tlak písma, který je ovlivněn psací potřebou, papírem a podložkou. Intenzitu tlaku je obtížné určit, žáky už od začátku výuky psaní vedeme k tomu, aby netlačili na podložku. Velký tlak na podložku, může komplikovat rozvoj psaní začínajícího žáka a je to velký grafomotorický problém. (Mlčáková, 2009) Posledním neméně důležitým znakem je rychlost písma. Jedná se o kvantitativní znak. Rychlost vyjadřujeme počtem napsaných jednotek za určitou dobu, nejčastěji se měří počet písmen napsaných za minutu. Průměrná rychlost psaní u žáků v 1. třídě je 10 písmen za minutu. Rychlost psaní se u žáků mění v každé třídě, jak si postupem času žáci osvojují psací návyky. U rychlosti psaní nesmíme opomíjet čitelnost. (Penc, 1968)

3 Realizace výzkumného šetření

3.1 Metodologie

Do anketního šetření jsem vybrala 35 škol, které píší písmem Comenia Script. 32 škol jsem vybrala na základě pokusného šetření, jejichž seznam jsem našla na stránkách Ministerstva školství. Poté jsem přidala další 3 školy, které měly na svém webu informaci, že učí písmo Comenia Script. Vzhledem k tomu, že výuka písma Comenia Script probíhá pouze na malém množství základních škol v České republice, myslím, že je tento počet dostačující. Na tyto vybrané školy jsem zavolala, informovala je o záměrech mého výzkumu a poté jim zaslala email s odkazem na dotazník. Cílovou skupinou byli učitelé zabývající se výukou psaní Comenia Script. Z celkem kontaktovaných 35 škol vyplnilo dotazník 43 oslovených respondentů.

Zajímala jsem se o pozitivní a negativní názory učitelů na výuku Comenia Script. Dále, jestli je jejich škola dostatečně vybavená pomůckami pro tuto výuku a v neposlední řadě mě zajímal i názor rodičů. K získání těchto informací jsem zvolila formu ankety, protože v ní lze získat odpovědi na tyto otázky a to v elektronické a případně tištěné podobě. S tímto záměrem jsem sestavila dotazník skládající se z 8 otázek. Dotazník byl sestaven tak, aby osloveným respondentům nezabral příliš času a tím je neodradil od vyplňování. Otázky byly kladeny krátce a jednoznačně bez složitých odborných termínů s cílem dostat také jasnou a jednoznačnou odpověď. 5 otázek bylo uzavřených s možnostmi odpovědí ANO – NE, 3 otázky byly otevřené, kde učitelé odpovídali vlastními slovy. K vytvoření dotazníku jsem použila webové stránky survio.com, které jsou určené pro práci s dotazníky.

Tento vzorek vybraných škol není sice reprezentativní, ale můžeme tím získat orientační náhled na tuto problematiku. Internetový dotazník jsem zvolila, pro výhodný způsob vyplnění, vzhledem k tomu, že oslovené školy jsou rozmístěny po celé ČR. Další, neméně důležitou výhodou internetového dotazníku je i rychlost jeho vyplnění. Takže můj dotazník učitelům zabral přibližně 5 minut. Do škol jsem rozeslala email s odkazem na dotazník umístěný na tomto webu, a také s průvodním dopisem s prosbou o vyplnění.

Dotazník

Název školy

Zbyvá 200 znaků

Je na Vaší škole zapojen do výuky písma Comenia Script celý 1. stupeň nebo jen dílčí skupina?

Zbyvá 200 znaků

Je škola, ve které učíte dostatečně vybavená pro výuku psaní Comenia Script? (Pisanky, učebnice atp.)

Ano Ne

Píše se žákům lépe písmem Comenia Script ve srovnání s jednotažným lineárním (psacím) písmem?

Ano Ne

Mělo by podle Vás písmo Comenia Script nahradit původní jednotažné lineární písmo nebo by mělo být spíše alternativou ve výuce písma?

Ano - nahradit Ne - alternativa

Je podle Vás písmo Comenia Script vhodné pro žáky se specifickými poruchami učení?

Ano Ne

Podporují rodiče zavedení Comenia Script do výuky?

Ano Ne

V čem vidíte pozitiva Comenia Script?

Zbyvá 200 znaků

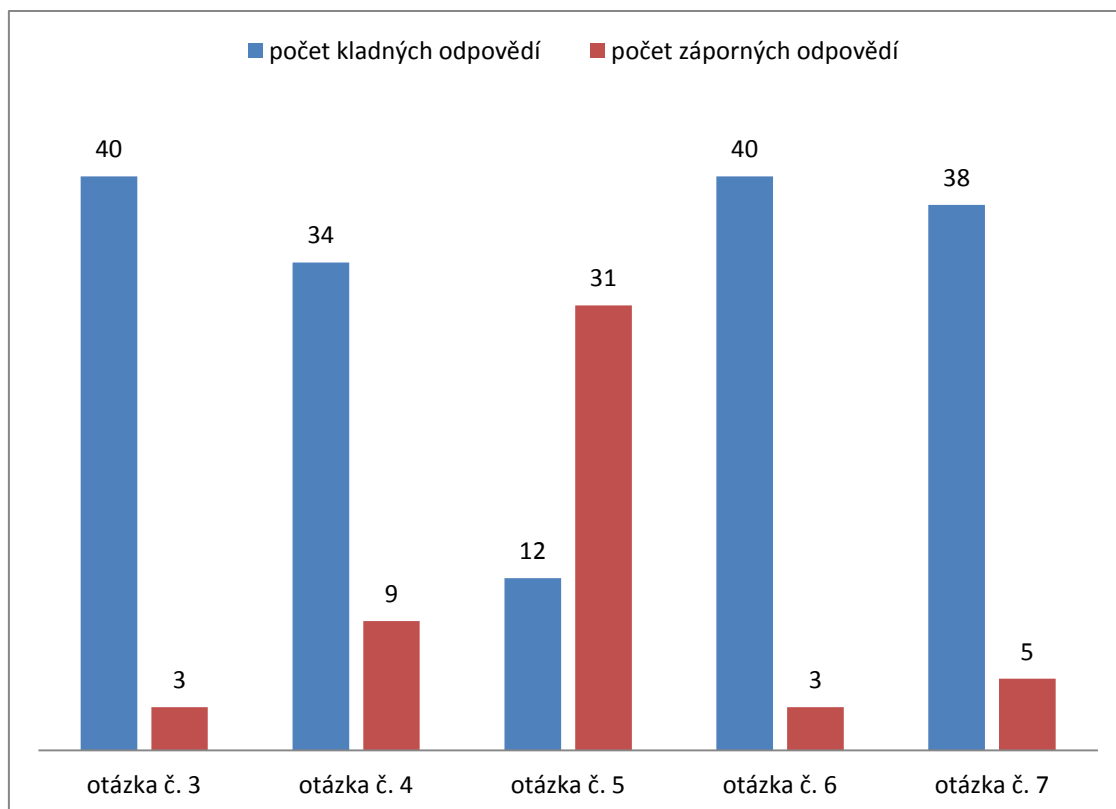
V čem vidíte negativa Comenia Script?

Zbyvá 200 znaků

ODESLAT DOTAZNÍK

3.2 Výsledky

Data získaná z uzavřených otázek vyplněných dotazníků jsem zpracovala do tabulky a pro lepší přehlednost do grafů pomocí programu Microsoft Excel a některé grafy vygeneroval přímo web survio.com. Odpovědi na otevřené otázky jsou popsány slovně.

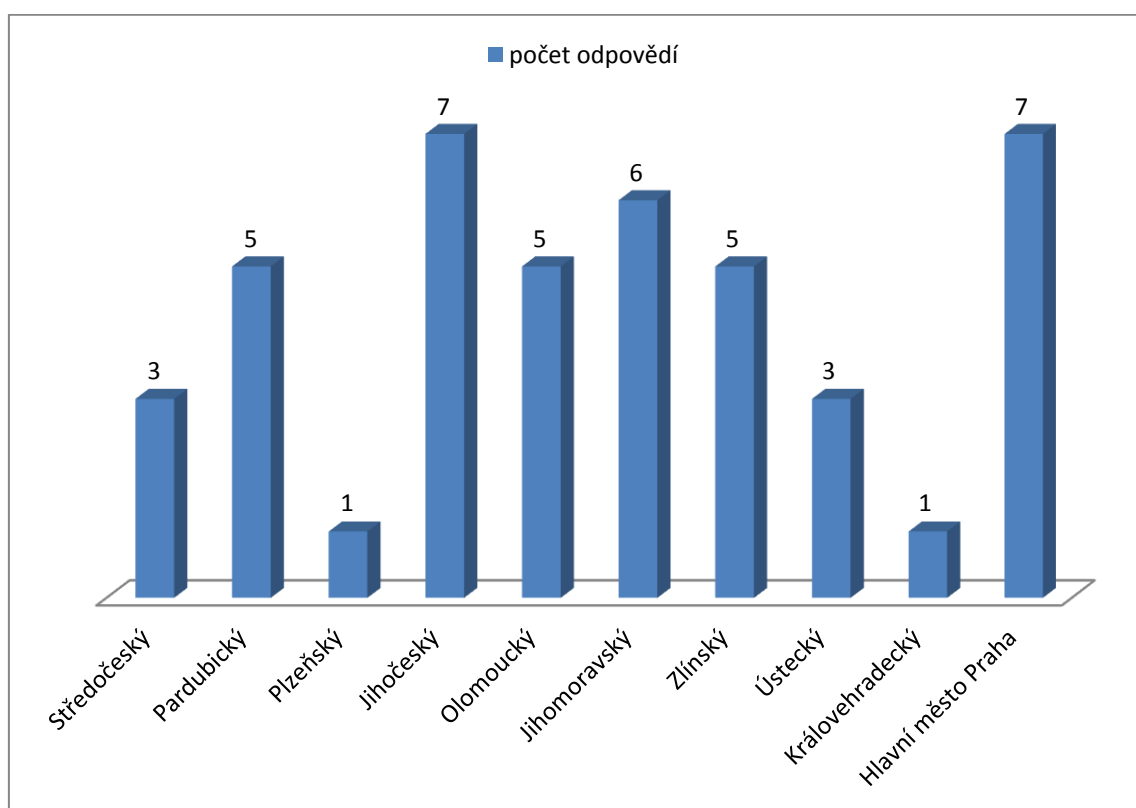

n = 215

Graf č. 1 Souhrnný graf kladných a záporných odpovědí

Otázky 1, 2, 8 a 9 jsou otázky otevřené, proto nejsou v tomto grafu znázorněny, ale popsány slovně. U otázek 3, 4, 5, 6, 7 byly vyhodnoceny počty kladných a záporných odpovědí. Jejich přehled je názorně vidět na přiloženém sloupcovém grafu. Na první pohled je patrné, že u všech otázek kromě otázky č. 5 naprosto jednoznačně převažují odpovědi kladné (znázorněno modrou barvou) nad odpověďmi zápornými (znázorněno červenou barvou). Pouze na otázku č. 5 odpovědělo více respondentů záporně (znázorněno červenou barvou) než kladně (znázorněno modrou barvou).

Rozložení respondentů podle krajů

n= 43

Graf č. 2 Regionální příslušnost respondentů zapojených do výzkumu

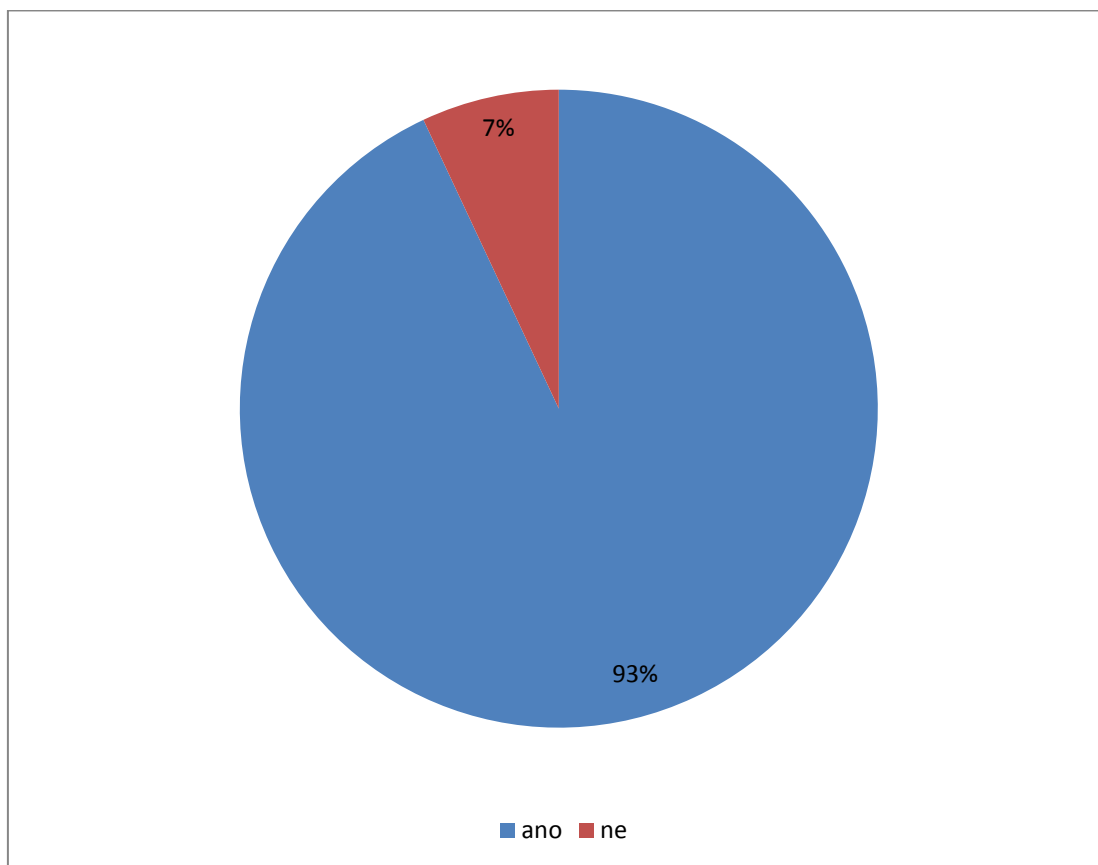
Dotazník jsem zasílala do různých škol po celé ČR, proto v odpovědích jsou zastoupeny i různé kraje. Tato informace je přehledně zpracovaná v předchozím grafu, ale vypovídá pouze o tom, které školy vyučující Comenia Script se nám podařilo kontaktovat a zároveň, které odpověděly na můj dotazník. Nelze z těchto údajů dělat závěry o tom, jaké množství škol v jednotlivých krajích výuku Comenia Script zavedlo do své výuky. Největší počet odpovědí mám z Jihočeského kraje a z kraje Hlavní město Praha. Odpovědi jsou rovnoměrně rozdělené mezi Čechy a Moravu.

Otázka č. 2: Je na Vaší škole zapojen do výuky písma Comenia Script celý 1. stupeň nebo je dílčí skupina?

Tato otázka byla náročnější na vyhodnocení, protože na některých školách zavádějí Comenia Script postupně a žáci mohou být teprve ve čtvrté třídě, ale jsou zapojeny všechny třídy ročníku. Některé odpovědi nebyly naprosto jednoznačné, ale prakticky polovina odpověděla dílčí skupinu a druhá celý stupeň. Hodně učitelů uvádělo, že výuku zavádějí postupně, tedy jsou s výukou Comenia Scriptu ve čtvrté třídě, ale zavádějí ho ve všech třídách. Postupné zavádění písma některé školy pojaly i tím způsobem, že původně měly jen některé třídy s touto výukou, ale v současnosti výuku zavádějí do všech tříd nastupujících ročníků. Naopak některé školy si chtějí ponechat obě možnosti výuky, a proto mají výuku rozdělenou na poloviny, někdo se učí novým písmem někdo starším lineárním. Některé školy zvolily filozofii nabídky výuky písma Comenia Script jako nabídku možné alternativy a vyučují toto písmo v každém ročníku v jedné třídě a v dalších třídách vyučují klasické jednotažné písmo. Jedna odpověď uvedla, že probíhá výuka nového Comenia Script současně s výukou klasického lineárního písma v rámci jedné třídy, kde jsou žáci rozděleni do dvou skupin. Z uvedených odpovědí je patrné, že přístup k výuce Comenia Script je na různých školách různý. Důvodů, proč je rozšířenost výuky tohoto písma na školách odlišná, může být celá škála, od přístupu učitelů či rodičů k něčemu novému až po vybavenost a připravenost k výuce nového typu písma. Důvody, proč tomu tak je, nebyly předmětem této bakalářské práce.

Otázka č. 3: Je škola, ve které učíte, dostatečně vybavená pro výuku psaní Comenia Script? (Písanky, učebnice atp.)

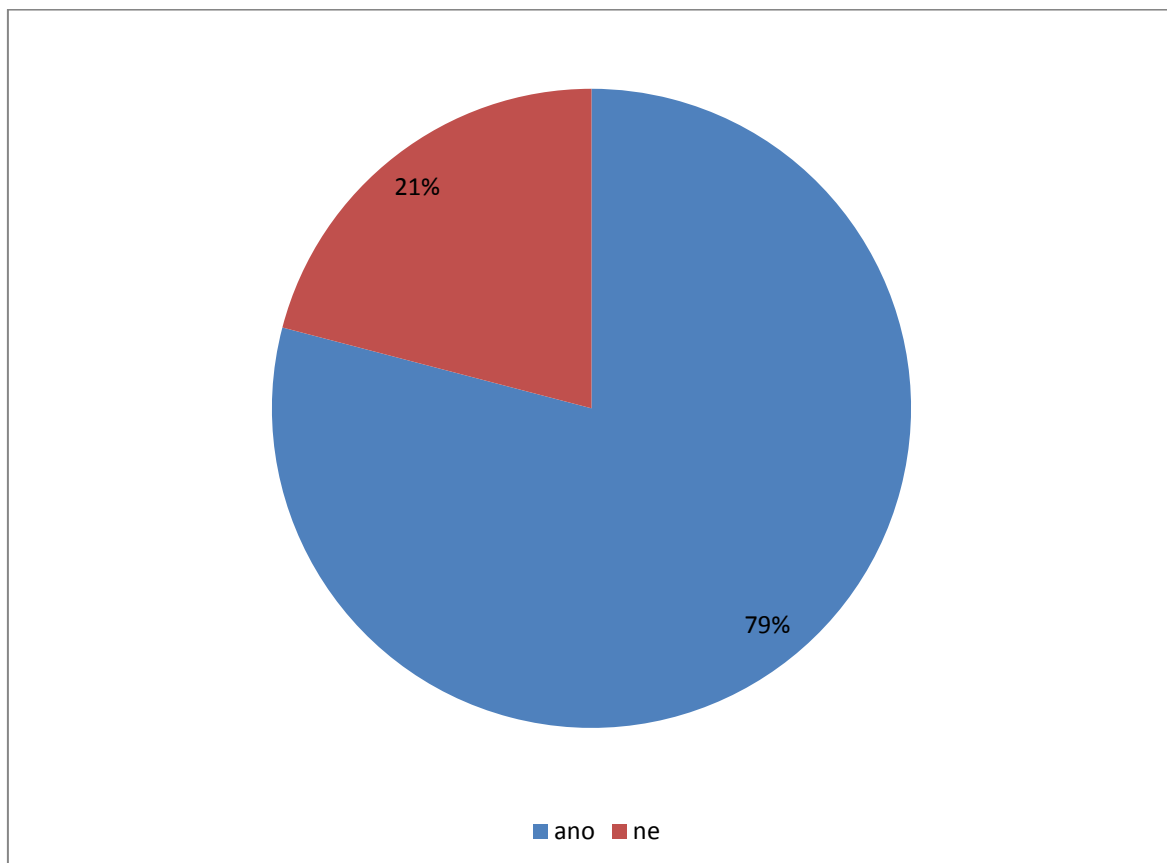

n = 43

Graf č. 3 Vybavenost školy pro výuku Comenia Script

Tato otázka je zaměřená na množství dostupných materiálů pro výuku Comenia Script na školách. Zajímala jsem se o to, zda jsou školy, které vyučují Comenia Script, dostatečně vybavené pro výuku. Vybaveností mám na mysli dostatek písanek, učebnic, ale také pomocných materiálů pro učitele jako jsou například příručky, praktické manuály pro toto písmo. Radanu Lencovou v jejím projektu podpořilo nakladatelství Svět, takže veškeré materiály k novému písmu pochází z tohoto nakladatelství. Materiálů je dostupných poměrně hodně, ale je to nákladnější než běžné písmo, proto mě zajímalo kolik škol je dobře vybavených těmito materiály. Myslím, že z odpovědí je zřejmé, že většina škol pojala výuku zodpovědně a materiálů nakoupila dostatek 93 % učitelů je spokojeno s množstvím materiálů. Pouze 7 % učitelů se domnívá, že jejich škola nemá dostatek materiálů, které by pro správnou výuku písma Comenia Script bylo potřeba.

Otázka č. 4: Píše se žákům lépe písmem Comenia Script ve srovnání s jednotažným lineárním (psacím) písmem?

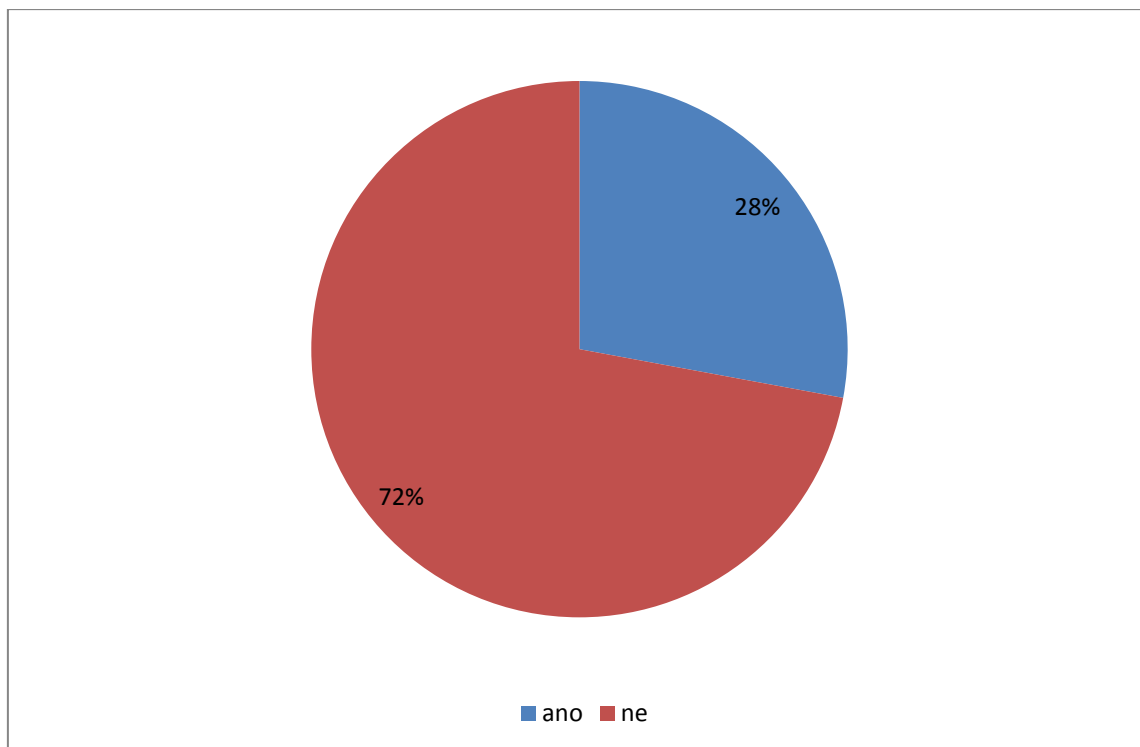

n = 43

Graf č. 4 Přijatelnost obou písem pro žáky

V této otázce mě zajímalo, kolik procent učitelů si myslí, že písmo Comenia Script je pro žáky přijatelnější. Jak je z grafu patrné, více než $\frac{3}{4}$ učitelů, přesně 79 % považuje písmo Comenia Script pro žáky za přijatelnější a jednodušší než lineární písmo. Z této odpovědi je patrná spokojenost a poměrně kladné zkušenosti při výuce písma Comenia Script, alespoň ze strany učitelů. Podle tolika kladných odpovědí bych očekávala, že nové písmo budou chtít nahradit původním, ale je tomu naopak, učitelé by ho nechali jako alternativu.

Otázka č. 5: Mělo by podle Vás písmo Comenia Script nahradit původní jednotažné lineární písmo nebo by mělo být spíše alternativou ve výuce písma?

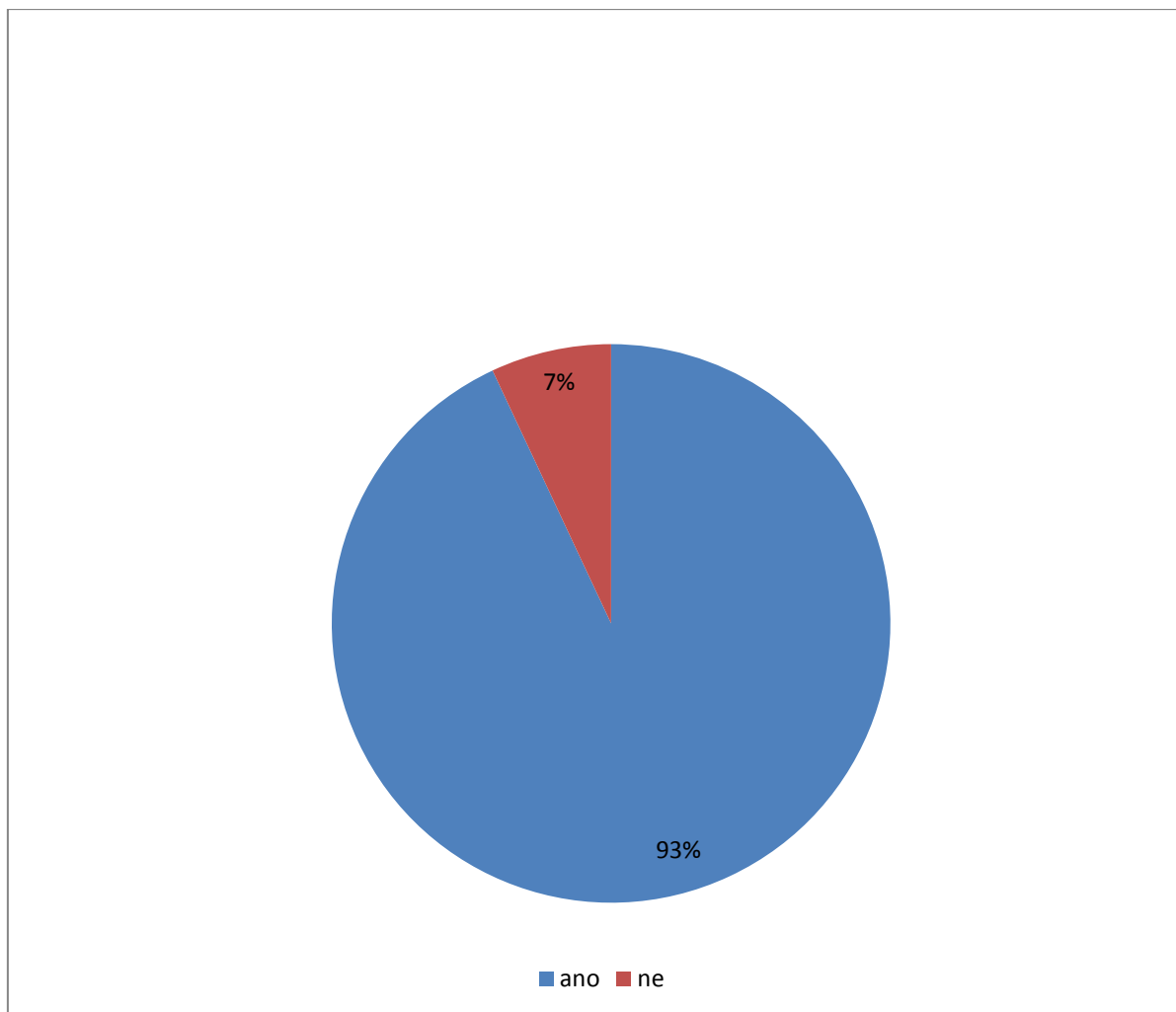

n = 43

Graf č. 5 Comenia Script jako vhodná alternativa

V této otázce mě zajímalo, zda si učitele myslí, že by měl nový druh písma nahradit původní lineární. Poměr odpovědí ano a ne mě trochu překvapil, protože téměř $\frac{3}{4}$ učitelů odpovědělo záporně a raději by současně rozšířenější lineární písmo nenahradili novým. Výuku nového Comenia Script by raději zařadili jako vhodnou alternativu výuky písma lineárního. V souvislosti s odpověďmi na předchozí otázku, kde 79 % učitelů uvedlo, že se se dětem tímto písmem píše lépe, je tento poměr překvapivý až zarážející. Důvody tohoto rozporu z uvedených odpovědí nelze vyčíst a mohly by být předmětem zkoumání jiné práce.

Otázka č. 6: Je podle Vás písmo Comenia Script vhodné pro žáky se specifickými poruchami učení?

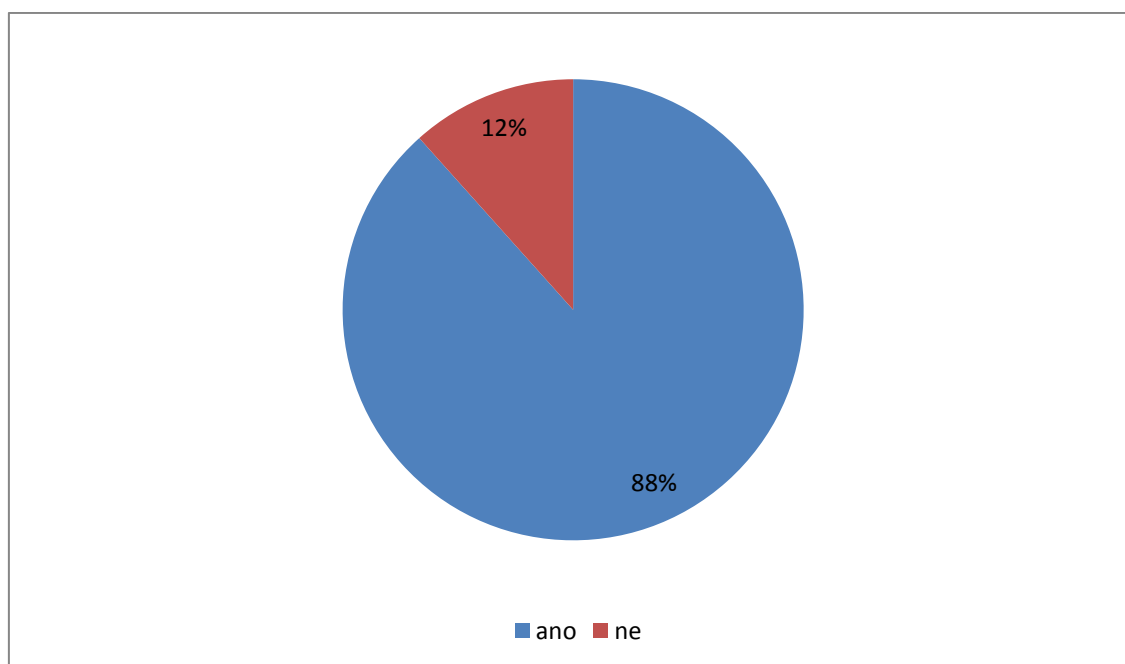

n = 43

Graf č. 6   Vhodnost Comenia Script pro žáky se specifickými poruchami

Tato otázka se zaměřuje na žáky se specifickými poruchami, jako jsou například dyslexie a dysgrafie. Naprostá většina učitelů 93 % uvedla, že nové písmo Comenia Script je vhodné pro žáky s těmito poruchami. To potvrzuje jeden ze záměrů zavedení tohoto písma, což bylo zjednodušení písma pro žáky s těmito poruchami.

Otázka č. 7: Podporují rodiče zavedení Comenia Script do výuky?

n = 43

Graf č. 7 Podpora rodičů písma Comenia Script

Zajímala jsem se i o postoj a podporu ze strany rodičů, jaký je jejich názor na výuku tohoto nového typu písma. I na tuto otázku, která vyjadřuje názor rodičů, odpovídali učitelé. Podle nich 88 % rodičů podporuje výuku písma Comenia Script. Je možné, že většina ho podporuje také kvůli tomu, že na většině škol se rodičů ptají dopředu, zdali chtějí tuto výuku realizovat u svého dítěte. Tímto školy předchází možným problémům se zavedením písma. Škola není povinna mít písemný souhlas rodičů k zařazení dítěte do výuky Comenia Script, ale i přesto spousta z nich si nechává souhlas potvrdit i písemně.

Otázka č. 8: V čem vidíte pozitiva Comenia Script?

Odpovědi na tuto otázku byly otevřené, ale moc se od sebe neodlišovaly. Téměř každá odpověď zahrnovala jednoduchost, takže tyto odpovědi potvrzují, že Comenia Script je pro žáky snazší způsob psaní. Navíc někteří učitelé potvrdili, že pro žáky se specifickými poruchami (dyslexie, dysgrafie) je písmo snazší pro psaní i čtení. Učitelům přijde písmo úhlednější a žáci tímto písmem píšou rychleji. U nového písma učitelé zaznamenali, že se žáci nesoustředí tolik na písmo a jaké tvary psát, ale mají prostor přemýšlet nad obsahem toho, co píšou. I když žáci píšou psacím písmem, v pozdějších ročnících přecházejí na písmo tiskací, protože je úhlednější a pro ně lépe čitelné, takže si vytvářejí svůj způsob psaní na pomezí tiskacího a psacího písma.

Otázka č. 9: V čem vidíte negativa Comenia Script?

Osm učitelů ze 43 odpovídajících se shodlo na tom, že Comenia Script podle nich nemá žádná negativa. Zbývající učitelé některé nedostatky našli. Jedná se často o problém dodržování mezer mezi slovy, aby bylo písmo lépe čitelné a je potřeba pohlídat výšku písmen K, k a P, p. Další nevýhodou je pomalé psaní, chybějící návaznost dětí v psaní zpomaluje. Omezeně rozvíjí motoriku. Materiály pro výuku Comenia Script jsou poměrně drahé. Některá média dělají písmu negativní reklamu, což u rodičů vzbuzuje nedůvěru, jejich nedůvěra může pramenit i z nedostatku informací. Asi tím největším negativem je to, že žáci neumí číst lineární písmo, které je v dnešní době daleko rozšířenější. V případě, kdy se s ním setkají, jim dělá velké potíže cokoli přečíst a neumí se podepsat písmem vázaným, což znamená, že jim bude v budoucnu dělat potíže podepsat jakoukoliv smlouvu nebo listinu na úřadech. Sice se žáci učí číst i písmo lineární, ale není na něj ve výuce dostatek času.

3.3 Shrnutí

Z 35 oslovených škol se vyslovalo 43 respondentů. Školy mohu zařadit do 10 krajů, výzkum probíhal v různých regionech. Výzkum probíhal formou dotazníku, který sloužil k porovnání jednotažného lineárního písma a písma Comenia Script. Podle učitelů je vybavenost na školách dostačující, shoduje se na tom 93 % z nich. Zapojení počtu tříd do výuky nového písma se liší, některé Comenia Script zavedly plošně do všech tříd, ostatní si ponechávají jednu třídu píšící jednotažným lineárním písmem. Lze říci, že odpovědi se rozdělili na polovinu, jedna škola byla výjimkou a uvedla, že mají v jedné třídě děti píšící jednotažným lineárním písmem i písmem Comenia Script. Podle učitelů se žákům píše lépe písmem Comenia Script, ale nenahradili by ho za psací písmo. Za vhodné považují ponechat nové písmo jako alternativu. 93 % učitelů považuje nové písmo za vhodnější pro žáky se specifickými poruchami. Podle odpovědí učitelů je písmo Comenia Script z 88 % podporováno rodiči žáků. Podle učitelů je největší výhodou jednoduchost, žáci se nemusí soustředit na jednotlivá písmena, jakým způsobem je píší, ale mají možnost věnovat se více obsahu. Mezi negativa zařadili problém udržování mezer. Někteří žáci píší písmem Comenia Script pomaleji, protože mu chybí vazebnost písmen na sebe. Největší obavu mají učitelé z toho, že žáci nebudou umět přečíst jednotažné lineární, které je zatím používané více.

4 Závěr

V bakalářské práci jsem se rozhodla zabývat se porovnáním jednotažného (lineárního) písma s novým druhem písma, které je možno na našich školách vyučovat – s písmem Comenia Script. Cílem práce bylo zjistit, jak tento nový druh písma přijímají žáci, jakým způsobem se jim vyučuje ve srovnání s písmem lineárním, jak to vnímají učitelé a také rodiče těchto žáků.

V první - teoretické části (přehled poznatků) bakalářské práce jsem popsala vznik písma a jeho vývoj až do současné podoby. Uvedla jsem některé současně používané metody výuky psaní, jako jsou metoda genetická, globální a analyticko-syntetická. S výukou psaní se velmi úzce pojí i hygienické návyky při psaní, které jsem ve své práci popsala. Hlavními složkami práce jsou dva typy písma, a to jednotažné lineární písmo a relativně nový typ písma Comenia Script. Abych písma mohla dobře a srozumitelně charakterizovat, musela jsem popsat jejich znaky a charakteristické prvky, které jsem doplnila ukázkami jednotlivých typů písma. V teoretické části jsem také uvedla pohled Ministerstva školství na problematiku zavedení nového písma Comenia Script. Zmínila jsem tedy i pilotní šetření písma Comenia Script, které je pro mou práci velmi podstatné. Z šetření jsem také čerpala seznam škol, který vytvořil základnu oslovených škol do mého výzkumu.

V druhé - praktické části (realizace výzkumného šetření) bakalářské práce jsem zjišťovala, jak písmo Comenia Script vnímají učitelé. Ke zjištění jejich názorů jsem zvolila anketní šetření. Šetření proběhlo prakticky po území celé ČR, kde se mi podařilo oslovit 35 škol. Vzhledem k tomu jsem k získání odpovědí na mé otázky využila webové stránky survio.com, kde jsem vytvořila příslušný dotazník a požádala učitele na jednotlivých školách o spolupráci a jeho vyplnění. Dotazník tvořilo 9 otázek, z toho 4 otevřené a 5 otázek bylo uzavřených (forma odpovědi ano – ne). Výběrem tohoto vzorku škol jsem se pokusila získat náhled na problematiku v rámci celého území ČR. Zajímalo mě, jakým způsobem podle učitelů žáci nové písmo Comenia Script přijímají a jak jim jde výuka ve srovnání s klasickým lineárním písmem. Jestli učitelé pozorují vhodnost tohoto písma pro děti se specifickými poruchami. Jedna otázka byla zaměřena také na vybavenost škol pro výuku nového písma, protože pomůcky jsou ve srovnání se současnou výukou lineárního písma poměrně nákladné.

Celkem jsem oslovila 35 škol, ze kterých vyplnilo dotazník 43 učitelů vyučujících na těchto školách nový typ písma Comenia Script. Odpověděli učitelé celkem z 10 krajů, z čehož

nejvíce odpovědí bylo z krajů Jihočeského a Hlavního města Praha. Ze získaných výsledků vyplývá, že jednotlivé školy přistupují k výuce písma Comenia Script různými způsoby. Většina zaváděla tuto výuku postupně. Prakticky polovina z nich vyučuje nové písmo na celém prvním stupni a polovina pouze v dílčí skupině. V oblasti vybavenosti škol pro výuku písma Comenia Script podle odpovědí učitelů nejsou problémy, protože 93 % učitelů je s vybaveností své školy v tomto směru školy spokojeno. Zajímavé a důležité je podle mě zjištění, že se podle 79 % učitelů žákům píše lépe novějším písmem než písmem lineárním. O to překvapující je fakt, že více než $\frac{3}{4}$ učitelů v následující otázce uvedlo, že by tímto novým typem písma nenahrazovali současné lineární písmo. Písmo Comenia Script by raději volili pouze jako alternativu k současnému způsobu výuky. Což pravděpodobně odráží současnou podobu výuky písma na většině těchto škol, tzn. souběžné vyučování obou druhů písma u různých skupin žáků. Zajímala jsem se i o to, jaký mají vztah ke Comenia Script žáci se specifickými poruchami. Z tohoto anketního šetření vyplynulo, že této skupině žáků nové písmo vyhovuje více než lineární, protože návaznost písmen na sebe jim dělá problémy. Autorka tohoto nového písma ho tvořila se záměrem, aby bylo jednodušší a tím pádem vhodné i pro dyslektiky, dysgrafieky, a děti s podobnými specifickými poruchami. Z uvedených odpovědí vyplývá, že tento záměr se podařil. Podle učitelů je 88 % rodičů s výukou Comenia Script spokojená a podporují ji. Je to poměrně vysoké číslo, ale není překvapivé, protože rodiče dětí jsou s klady i zápory Comenia Script seznámeni před zahájením výuky a jejich rozhodnutí ponechat dítě ve třídě, která tuto výuku umožňuje, vyjadřuje již vlastně jejich souhlas. Myslím, že je spousta rodičů, kteří výuku nepodporují, a proto umisťují své děti do škol či tříd, které disponují výukou lineárního písma. Z odpovědi na otázku v čem učitelé vidí klady nového písma je patrné, že jejich zkušenosti jsou velmi podobné nebo totožné s těmi, které prezentuje Radana Lencová. Učitelé se v naprosté většině shodli a ze všech odpovědí vyzdvihnuli hlavně jednoduchost písma, ze které pramení, to, proč je vhodná pro specifické poruchy. Dále vyzdvihují mimo jiné to, že se žáci píšící Comenia Script soustředí více na obsah než na formu a tvar písma. Z některých odpovědí vyplývá, že písmo je dokonalé, jelikož skupina učitelů dokonce žádné zápory nevidí. Tento názor sdílelo 8 učitelů, zbylých 35 některá negativa našli a to hlavně v oddělování písmen. Žáci mají problém s oddělením slov, nedodrží správné mezery, dělají je příliš malé, poté slova splynou v jedno. Dalším uváděným negativem je chybějící návaznost písmen na sebe. Ve chvíli, kdy se písmena nenapojují na sebe, jsou při psaní pomalejší. Naopak chybějící návaznost je považovaná za pozitivum zase v tom, že se žákům písmena vizuálně nespojují a vidí v nich rozdíly. Toto se týká i žáků se specifickými poruchami. Mezi negativa patří i nákladnost

materiálů, které jsou dostupné, ale ve srovnání s výukou lineárního písma nákladnější. Velké obavy u výuky Comenia Script vyjadřují učitelé v tom, že žáci nebudou umět přečíst klasické lineární písmo, což v reálném životě dnes znamená třeba jen vzkaz psaný rukou rodičů nebo kohokoliv, kdo píše klasickým vázaným písmem. Toto tvrzení potvrdili i učitelé, kteří vidí v praxi, že dětem vázané písmo dělá problémy. Ve výuce se sice učí číst lineární písmo, ale není na tuto problematiku dostatek času. Proto učitelé potvrdili, že je možné, že se děti nebudou umět ani podepsat.

5 Literatura a použité zdroje

BARTOŠOVÁ KOŠEK, Iva. *Elementární gramotnost a písmo Comenia Script*. 1. vyd.

Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 987-80-7435-494-6.

BLATNÝ, Ladislav a FABIÁNKOVÁ, Bohumíra. *Prvopočáteční čtení a psaní*. 1. vyd. Brno:

Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1981.

Comenia Script. *Radana Lencová* [online]. [cit. 2017-02-23]. Dostupné z:

http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script

DOLEŽALOVÁ, Alena Bára. *Metodika čtení a psaní s porozuměním v 1. ročníku*. 1. vyd.

Brno: Tvořivá škola, 2012. ISBN 978-80-87433-18-8.

FABIÁNKOVÁ, B.; HAVEL, J.; NOVOTNÁ, M. *Výuka čtení a psaní na 1. stupni základní*

školy. Brno: Paido, 1999. ISBN 80-8593-164-8.

FASNEROVÁ, Martina. *Vybrané kapitoly z elementárního čtení a psaní*. 1. vyd. Olomouc:

Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN 987-80-244-3143-7.

FASNEROVÁ, Martina. *Současné předlohy písma na primární škole jako součást reformy ve*

školství. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3992.

Grafomotorika. *Vzdělávací centrum pro spokojené děti* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-02-

25]. Dostupné z: <http://www.prospokojenedeti.cz/konzultace-a-poradenstvi-voblasti-skolstvi/grafomotorika.html>

HŘEBEJKOVÁ, J.; DUŠKOVÁ, M.; PENC, V.; VYKOPAL, Z.; TURKOVÁ, M. *Čtení,*

psaní, jazyková a literární výchova v 1. ročníku. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/>

MLČÁKOVÁ, Renata. *Grafomotorika a počáteční psaní*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing,

2009. ISBN 978-80-247-2630-4.

MUZIKA, František. *Krásné písmo ve vývoji latinky I*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství

krásné literatury, hudby a umění., 1958.

Nakladatelství Svět. *Nabídka didaktických pomůcek pro výuku písma Comenia Script*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z:

http://www.nakladatelstvisvet.com/download/katalog_Comenia_Script_2016-17.pdf

NASTOUPILOVÁ, D.; SKALOVÁ, L. *Analyticko-syntetická metoda čtení a psaní*. 1. vyd. Praha: Klett, 2014. ISBN 978-80-7397-197-7.

KAMIŠ, Karel. *Český jazyk a počáteční psaní na 1. stupni ZŠ a ZŠS*. Praha: Univerzita Jana Ámose Komenského Praha, 2014. ISBN 978-80-7452-042-6.

KÉKI, Béla. *5000 let písma*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1984.

LENCOVÁ, Radana. *Comenia Script universal praktický manuál*. 1. vyd. Praha: Svět, 2010. ISBN 987-80-87201-02-2.

LOUKOTKA, Čestmír. *Vývoj písma*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1946.

PENC, Václav. *Metodika psaní*. 4. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1968.

První česká kniha vyšla na Moravě v Prostějově. *Prostějovský deník.cz* [online]. 2011 [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: http://prostejovsky.denik.cz/zpravy_region/prvni-ceska-kniha-vysla-na-morave-v-prostejove.html

SANTLEROVÁ, Květoslava. *Metody ve výuce čtení a psaní*. Brno: Paido, 1995. ISBN 8085931052.

Sevt. *Písanka pro 1. ročník ZŠ – 1. díl*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://www.sevt.cz/produkt/pisanka-pro-1-rocnik-zs-1-dil-rvp-zv-12496105/?CategoryExternalID=2161>

Svět tisku. *Osm století lomených písem: malý historický přehled* [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.svettisku.cz/buxus/generate_page.php?page_id=1014

Taktik. *Hravá písanka pro 1. ročník*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://shop.etaktik.cz/hrava-pisanka-pro-1-rocnik-2-dil/>

Učebnicemapy.cz. *Písanky pro prvňáčky*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.ucebnicemapy.cz/pisanky-pro-prvnacky-soubor-5-ti-pisanek>

Učebnice Fraus. *Písanky vázané písmo*. [online]. [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <https://ucebnice.fraus.cz/cs/nezavisle-stranky/1.-studen-cj-geneticka-metoda>

WAGNEROVÁ, Jarmila. *Didaktika psaní*. 1. vyd. Plzeň: Pedagogická fakulta ZČU v Plzni, 1994. ISBN 80-7043-134-2.

WILDOVÁ, R. *Aktuální problémy didaktiky prvopočátečního čtení a psaní*. Praha: UK, 2002. ISBN 80-7290-103-6.

ANOTACE

Jméno a Příjmení:	Pavčina Weissarová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Kamil Kopecký, Ph. D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Specifika nových druhů alternativních písem ve škole
Název práce v angličtině:	Specifics of the new alternative writing styles at school
Anotace práce:	Cílem práce je porovnat nové písmo Comenia Script se současně nejvíce používaným jednotažným lineárním písmem. V teoretické části práce popisují vznik a vývoj písma, metody výuky psaní, hygienické návyky při psaní a charakterizují znaky obou písem. Druhá část je věnovaná výzkumnému šetření na školách. Pomocí dotazníků jsem zjišťovala názory učitelů vyučujících písmo Comenia Script, jejich zkušenosti a srovnání s jednotažným lineárním písmem.
Klíčová slova:	Písmo, metody výuky psaní, Comenia Script, jednotažné lineární písmo
Anotace v angličtině:	The aim of the thesis is to compare the new writing system Comenia Script with the currently most used linear script. The theoretical part of the thesis describes the birth and development of the script, methods for teaching writing, and hygiene habits during writing and also characterizes the signs of both scripts. The second part is dedicated to the research which was realized at schools. The questionnaires were answered by teachers who teach the writing system Comenia Script and helped me to ascertain their opinions on this type of writing based on their experience with both Comenia Script and the linear writing.

Klíčová slova v angličtině:	Writing, methods for teaching writing, Comenia Script, linear writing
Přílohy vázané v práci:	0
Rozsah práce:	43 s.
Jazyk práce:	Český